

УДК 811.161.2'27 - 055.2

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/85-1-34>

Світлана ЖАРКО,

orcid.org/0000-0002-5301-6036

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри експертизи культурних цінностей та дизайну

Університету митної справи та фінансів

(Дніпро, Україна) *zharkosvj@gmail.com*

Наталія ДАШКО,

orcid.org/0000-0002-5415-4983

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри експертизи культурних цінностей та дизайну

Університету митної справи та фінансів

(Дніпро, Україна) *dashko_ns@ukr.net*

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ФЕМІНІТИВІВ У ДІЛОВІЙ КОМУНІКАЦІЇ

У статті окреслено динаміку фемінітикону сучасної української мови; з'ясовано чинники, що зумовили активне поповнення цієї системи лексем новими найменуваннями; здійснено спробу схарактеризувати питання коректності введення новітніх фемінітивів на означення професій, посад, звань в офіційно-діловий стиль української мови.

Мета цієї публікації – обстежити накопичені в українському мовознавстві праці про закономірності функціонування фемінітивів в офіційно-діловому стилі, дослідити вироблені українською мовою способи реалізації гендерної рівності, обґрунтувати доцільність чи недоцільність уживання відмаскулілних назв жіночності в діловій документації. У зв'язку з цим було проаналізовано зразки документів, наведених у підручниках з «Ділової української мови», а також розміщених на сайтах МОН України та інших державних установ, навчальних закладів і продемонстровано, як на практиці відбувається лінгвалізація статевих ознак у сучасних професійних та титульних номінаціях в офіційно-діловому стилі.

У ході дослідження було зроблено висновок, що процеси фемінізації в українській мові, зумовлені соціокультурними та лінгвально-нормативними чинниками, не однаково втілюються в різних її стилях. Новітні фемінітиви на означення посад, професій, звань активно функціонують у ЗМІ, у художньому та розмовному стилях; ними послуговуються українські політики, державні діячі, науковці; вони хаотично, непослідовно використовуються в різних дописах на сайтах міністерств України; однак не вписуються в строгу, чітку систему мовних засобів офіційно-ділової документації. Це пояснюється тим, що неофемінітиви характеризуються відтінком розмовності, і для коректного вживання на позначення посад, професій в офіційно-діловій комунікації вони повинні пройти певний шлях «засвоєння» мовою, позбутися конотативних напіварувань і вреїті-реїт сприйматися мовцями як нормативні номінації.

Ключові слова: офіційно-діловий стиль, фемінітив, фемінітикон української мови, відмаскулілні похідні. генералізувальна функція.

Svitlana ZHARKO,

orcid.org/0000-0002-5301-6036

Candidate of Philological Sciences,

Associate Professor at the Department of Expertise of Cultural Values and Design

University of Customs and Finance

(Dnipro, Ukraine) *zharkosvj@gmail.com*

Nataliia DASHKO,

orcid.org/0000-0002-5415-4983

Candidate of Philological Sciences,

Associate Professor at the Department of Expertise of Cultural Values and Design

University of Customs and Finance

(Dnipro, Ukraine) *dashko_ns@ukr.net*

FEATURES OF USING FEMININE FORMS IN BUSINESS COMMUNICATION

The article outlines the dynamics of the feminine lexicon in modern Ukrainian, identifying the factors that have contributed to the active expansion of this lexical system with new terms. An attempt is made to characterize the issue of the appropriateness of introducing new feminine forms for professional titles, positions, ranks, etc., into the official business style of the Ukrainian language.

The purpose of this publication is to review the accumulated linguistic research on the patterns of feminine form usage in the official business style, examine the ways in which the Ukrainian language implements gender equality, and justify the appropriateness or inappropriateness of using feminine derivatives of masculine titles in business documentation. In this context, document samples from textbooks on 'Business Ukrainian', as well as materials from the websites of the Ministry of Education and Science of Ukraine and other government institutions and educational establishments, were analyzed. This analysis demonstrates how gender markers are linguistically encoded in modern professional and titular designations within the official business style.

The study concludes that the feminization processes in the Ukrainian language, driven by socio-cultural and linguistic-normative factors, are not uniformly manifested across different language styles. New feminine forms for job titles, professions, and ranks are actively used in the media, artistic, and conversational styles; they are employed by Ukrainian politicians, state officials, and scholars. However, they appear inconsistently and chaotically in various posts on Ukrainian ministry websites and do not yet fit into the strict and structured system of linguistic means used in official business documentation. This is because newly formed feminine terms often carry colloquial connotations, and for their correct usage in professional and business communication, they must undergo a process of linguistic assimilation—losing their connotative layers and ultimately being perceived as standard and normative designations.

Key words: official business style, feminine form, Ukrainian feminine lexicon, masculine-derived formations, generalizing function.

Постановка проблеми. Суспільно-політичні зміни, розвиток науки, новітніх технологій так чи інакше позначаються на мовній картині світу, на перебігу лінгвокультурних процесів. Після проголошення української мови державною активізувалися її породжувальні можливості в напрямку до демократизації та націоналізації, розпочалося бурхливе поповнення фемінітивної системи мови внаслідок утворення відмаскулінних похідних. Попри те, що фемінітиви впродовж останніх десятиліть заповнили ЗМІ, суспільство неоднозначно ставиться до цих утворень: багатьом українцям здається зайвим використання «дивних» найменувань замість уже «звичайних» назв професій, посад, військових та наукових звань у вигляді іменників чоловічого роду. Вибираючи між назвою посади чоловічого роду й спільно-кореневим фемінітивом, мовці часто керуються суб'єктивними критеріями – «подобається» / «не подобається», «звучить» / «не звучить», тому функціонування фемінітивів постає несистематизованим, простежується паралельне уживання «завідувач» і «завідувачка», «професор» і «професорка», «директор» і «директорка» на позначення осіб жіночої статі.

На тлі окресленої ситуації актуальним видається питання про те, чи доцільно вводити нові фемінітиви до офіційно-ділового стилю. Спираючись на мовленнєві звички мовців у ході ділової комунікації не можливо, оскільки офіційно-діловий стиль характеризується стандартизованістю й суворістю у виборі мовних засобів, тому позначення назв професій, посад повинне бути уніфікованим та обов'язковим для всіх носіїв мови. Потреба поглибленого дослідження засад функціонування назв жіночності в офіційно-діловому стилі зумовлена і відсутністю послідовного висвітлення окресленої проблеми в навчально-

методичній літературі з ділової української мови, яка входить до дисциплін загальнообов'язкового циклу освітньо-професійних програм вишів України і спрямована на розвиток навичок укладати документацію відповідно до ДСТУ та норм чинного Правопису української мови.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Українські й зарубіжні науковці з кінця ХХ ст. усе частіше звертаються до питань фемінізації, пояснюють чинники, що зумовили формування назв жіночності в різних мовах, закони функціонування цих назв на різних етапах розвитку мови. Вагомий внесок у вивчення українського фемінітикону зробили А. Архангельська, М. Брус, М. Гінзбург, А. Нелюба та ін. Вони доводять, що бурхливе поповнення фемінітивних одиниць новими лексемами в сучасних мовах зумовлене соціолінгвістичними чинниками, а саме зростанням ролі жінки в суспільстві.

У другій половині минулого століття Рада Європи заявила про важливість створення гендерно збалансованого суспільства й прийняла закон про ліквідацію сексизму в мові. Україна підтримала цю пропозицію й ініціювала видання документів про забезпечення рівних прав та можливостей для чоловіків і жінок. Увага до гендерних ролей у суспільстві зумовила пошук форм вияву гендеру на всіх рівнях мови.

Розбудову фемінітивної системи української мови стимулювала й нестримна динамічність української мови в напрямку до націоналізації, намагання суспільства дистанціюватися від нав'язуваних раніше форм лінгвалізації гендерних відмінностей, а також, як слушно зауважує О. Тараненко, є системно-нормативний чинник – «прагнення до максимально повної реалізації тих можливостей, які закладені в словотворчому потенціалі української мови...» (Тараненко,

2015: 69–70). Тож завдяки власним, питомим резервам мови відбувається її відродження.

Досліджуючи мовознавчий спадок у царині фемінітивної системи різних мов, А. Архангельська доходить висновку, що українське мовознавство серед сусідів-слов'ян виглядає найбільш «фемінізованим», оскільки виробило досить розгалужену систему термінів на позначення назв осіб жіночої статі. Фемінітрон української мови репрезентує насамперед національну специфіку вияву гендеру в мові й мовленні, яка ґрунтується на національній ментальності й закодована в мовній свідомості українців, відтворюється в мовленнєвій діяльності як окремих особистостей, так і мовного колективу, української лінгвосоільноти загалом (Космеда, 2014).

Цікавою видається думка української письменниці Оксани Забужко про «особливу чутливість, емоційність, інтимність, м'якість, ніжність, сердечність, теплоту, поетичність української мови» як «мови материнської», бо домінувальним у мовленнєвій культурі українців тривалий час залишалося «жіноче» («материнське») мовлення. Дослідниця пояснює це тим, що «Українська мова – це розвинена з верникуляр (розмовної мови) *maternal lingua*, а не *patrius sermo*, «материнської», а не «батьківської» мови» (Забужко, 2007: 128). Напевне, і розмаїті форми презентації «жіночості» в українській мові покликані її особливою чутливістю й пластичністю.

Мета статті – розглянути накопичені в українському мовознавстві праці про закономірності функціонування новітніх фемінітивів в офіційно-діловому стилі та висвітлити питання практичного введення цих найменувань у ділову документацію. Для цього до аналізу було залучено підручники з «Ділової української мови», видані впродовж останніх десятиліть, та документацію, розміщену на сайтах МОН України та інших державних установ і навчальних закладів.

Виклад основного матеріалу. За тривалий період свого розвитку українська мова виробила різні формули гендерного маркування. Найбільшу групу становлять суфіксальні фемінітиви, утворені від маскулінних іменників, що є маркерами жіночої статі. Перші з них були зафіксовані (до 10 слів) у словнику Лаврентія Зизанія, виданому 1596 року. З розширенням сфер діяльності жінок і їхньої участі в громадському й політичному житті формування відмаскулінних фемінітивів поступово поживавлюється. Перекладний словник Агата Кримського (1924–1933 років) фіксує такі суфіксальні назви жінок, як-от: *викладачка, делегатка, заступниця, інспекторка, інструкторка, лікарка, професорка* тощо.

Утім переважна більшість назв професій, посад, звань усе ж залишалася в лексиконі української мови представлена іменниками чоловічого роду, які позначали осіб як чоловічої, так і жіночої статі: *академік, директор, інженер, керівник, консул*. Майже до кінця минулого століття преса, телебачення, наукові видання обмежено послуговувалися фемінітивами, точніше вибірково використовували лише узвичаєні номінації, такі як: *секретарка, акторка, поетеса, вихователька, вчителька, співачка, телеведуча* тощо. Традиційно сферою вживання фемінітивів вважали розмовно-побутову і аж ніяк не офіційно-ділову сферу. В усному неформалізованому мовленні українці жвавіше використовували фемінітиви на зразок *бібліотечарка, професорка, директорка*, а в документації учасників ділових актів, незалежно від їхніх статевих ознак, і надалі іменували маскулінізмами. Маркерами жіночої статі в ЗМІ упродовж другої половини минулого століття були, зокрема, прикладки на зразок: *жінка-академік, жінка-інженер*, а також дієслівні присудки жіночого роду: *директор фабрики Левицька Ольга Антонівна привітала / запропонувала....*

Перевага маскулінізмів на позначення осіб, незалежно від їхньої статі, пояснювалося тим, що більшість професій спочатку була суто чоловічою й лише завдяки опануванню жінками «чоловічих» сфер діяльності постала потреба утворювати фемінітиви. Поширення в обігу жіночих найменувань, утворених від чоловічих, відбувалося поступово. Так, «Великий тлумачний словник сучасної української мови» 2005 року видання не пропонує словотвірних відповідників із семою «жіноча стать» до іменників *біолог, декан, депутат, педіатр, стоматолог* і цілої низки інших. Хоча серед біологів, педіатрів, стоматологів, депутатів уже були й жінки. Чимало з уведених до словника фемінітивів марковано як розмовні варіанти, наприклад: *директор – директриса, директорша* (розм.), те саме, що *директорка*, тому й мали вузьку сферу побутування і в текстах офіційно-ділового стилю їх не використовували (Великий тлумачний словник сучасної української мови, 2005).

Таким чином, між гендерним виявом у мові та мовленні, а також змінами ролі жінок у суспільстві очевидним було «відставання» мовотворчих процесів. Зрозуміло, що причиною цьому було відсторонення української мови від найважливіших сфер суспільного життя і, зокрема, від офіційно-ділової галузі.

Очевидно, що стрімке утворення фемінітивів, інколи навіть кількох словотвірних варіантів, побудованих за наявними в українській мові моделями з різними суфіксами, з одного боку, запо-

вноє номінативні лакуни, а з іншого – підштовхує до їхнього впорядкування і потреби осмислення стильової «коректності і спроможності» цих слів.

На розвитку мови і її стильових систем останні десятиліття суттєво відображаються глобалізаційні процеси, які зумовили розмивання меж стилів української літературної мови, панування стилю ЗМІ над іншими та його вплив на норми літературної мови. Формування єдиного інформаційного простору знімає кордони між національними мовами і робить безперешкодними лігвокультурні зв'язки, а ЗМІ стають своєрідним провідником цих контактів і сприяють їхній лінгвалізації. Саме ЗМІ популяризують мовні новації, серед яких чимало фемінітивів. Їх утвердженню й поширенню в соціумі, як доводять українські лінгвісти, немає жодних перешкод, бо вони природні номінації для нашої мови й затрималися в своєму породженні через заміщення маскулінізмами.

Чинний Український правопис наводить більше 13 суфіксів, що утворюють фемінітиви, називаючи найпродуктивнішими -к(а), -иц(я), -ин(я): *авторка, дизайнерка, директорка, верстальниця, порадиця, майстриня, філологиня* (Український правопис, 2019). Однак про вживання відмаскулінізмів із семою «жіночності» на позначення професій в офіційно-діловому стилі конкретних рекомендацій правопис не подає.

На відміну від стилю ЗМІ, художнього й розмовно-побутового, офіційно-діловий стиль постає найформалізованішим і найконсервативнішим, а також вирізняється стандартизованістю, регламентованістю та об'єктивністю викладу думки. Його «залізний» офіційний характер, позбавлений емоційності й «сердечності», зумовлює й відносну стійкість мовних засобів, непроникність нових, ще не закріплених в узусі слів. Стандартизованість текстів офіційно-ділового характеру позначена використанням тієї самої лексики, мовних кліше, канцеляризмів, що полегшує та прискорює укладання й опрацювання документів, пошук та сприйняття потрібної інформації. Тому нові фемінітиви, ще не усталені в мові й наділені відтінком розмовності, не вписуються в строгу, чітку систему офіційно-ділового стилю. Вони ніби руйнують його вже узвичаєні стильові канони.

Автор підручників з ділової української мови М. Зубков зазначає, що «в документації доречно використовувати лише неологізми, що вважаються термінологічними» (Зубков, 2003: 135). Отже, нові фемінітиви мають ужитися в мові й сприйматися як стилістично нейтральні.

Разом із тим офіційно-ділова комунікація проникла майже в усі сфери суспільного життя.

Невпинний розвиток соціуму не може оминати офіційно-ділового стилю, не позначитися на його специфіці. У зв'язку з цим у мовознавчих колах з'являються думки про те, що й офіційно-ділова комунікація не повинна бути збідненою, спотвореною канцеляризмами й ускладненою запозиченнями, а документ не має виглядати нудним, сірим, спрощеним до тривіальності.

Зростання ролі усної ділової комунікації, яка, на відміну від писемної, постає більш емоційною, чутливою, позбавленою надмірної строгості та офіційності, позначається на своєрідності офіційно-ділового стилю. Він є надбанням суспільства й демонструє культурні досягнення українського народу, отже, може змінюватися. Розвивається й мовленнєвий етикет, засади якого вибудовуються на ввічливості й шанобливості в ставленні до ділових партнерів. Усе частіше офіційні особи, звертаючись до жінок, послуговуються фемінітивами. Звичними стають форми «українці й українки», «пані та панове». Утім слід пам'ятати про те, що правила мовленнєвого етикету описують норму, а не узус. І зміни мовленнєвого етикету перебувають під впливом нестабільного співвідношення узусу та норми.

Тенденція спорадичного залучення фемінітив простежується і в документації, розміщеній на сайтах навчальних закладів, міністерств України. З одного боку, в оголошеннях, анонсах натрапляємо на словосполучення: *кандидатка філологічних наук, доцента кафедри, відома історикиня, докторка історичних наук, лауреатка конкурсу* тощо. З іншого боку, у наказах, розпорядженнях назви посад, професій, наукових звань осіб жіночої статі виражають іменниками чоловічого роду: *призначити на посаду доцента кафедри... Поліщук Ірину Василівну, директору школи... Марині Волошиній*.

На думку М. Гінзбурга, кількість професійних назв суто чоловічого роду зменшується під впливом «нових реалій»: наприклад, з'ява фемінітива *прем'єрка*, а пізніше – *віцепрем'єрка* зумовлена призначенням на цю посаду Юлії Тимошенко. Далі мовознавець резюмує, що «чим популярніша жінка і, відповідно, що частіше її згадують у ЗМІ, тим швидше увійде в мову відповідна професійна назва особи жіночого роду» (Гінзбург, 2012: 21).

У Кодифікаторі професій близько 90% назв представлені іменниками чоловічого роду: *бухгалтер, водій, дизайнер, інженер, менеджер, режисер* тощо. Фемінітивами названо суто жіночі професії: *медсестра, секретарка, покоївка, прибиральниця, швачка* (ДК 003:2010 Національний класифікатор України. Класифікатор професій,

2010). Це зумовлено тим, що в назвах професій та посад чоловічого роду підкреслюють не стать людини, а її соціальний стан чи вид професійної діяльності. Маскулінізми таким чином виконують генералізуювальну функцію, тобто характеризують людей певної професії, незалежно від їхньої статі, тому граматичний рід означених іменників не відповідає статевим ознакам названих осіб.

Напевне, відповідь на питання щодо коректності вживання в документації неофемінітивів мали б дати підручники з ділової мови. Автор одного з таких джерел М. Зубков пояснює, що в офіційно-діловому стилі потрібно використовувати книжну лексику, і на позначення статусу, професії, посад, звань (у більшості випадків) доцільно писати іменники чоловічого роду: *викладач хімії, касир заводу, працівник фірми, учитель школи*. Форми жіночого роду набувають лише залежні займенники та дієслова, узгоджуючись із прізвиськом, посадою, фахом тощо, наприклад: *завідувач кафедри української мови доцент Креч Тетяна Василівна зазначила, що...*» (Зубков, 2003: 153). У наведених у підручнику зразках документів мовознавець використовує лише маскулінізми на означення посад та професій, наприклад: «...ЗАРАХУВАТИ: 1. Біленко Ларису Глібівну на посаду викладача історії України з 17.10.2002 з окладом відповідно до штатного розкладу...». Далі автор підручника подає примітку: «Жіночий рід мають слова: *авторка, аспірантка, вихованка, дипломантка, дисертантка, кравчиха, поетеса, студентка, учениця* та ін. Лише жіночий рід мають такі слова: *друкарка, покоївка, пралля, швачка* (на відміну від шевця, який шиє лише взуття)» (Зубков, 2003: 154).

О. Пономарів також радить для позначення назв посад, професій і звань використовувати іменники чоловічого роду: *директор, ректор, міністр, прокурор*, оскільки вони позначають не стать особи, а її службове становище. Наприклад: *Нараду провела декан (чол. р.) факультету О. М. Пащенко*.

Паралельні форми чоловічого й жіночого роду мовознавець рекомендує вживати: *журналіст – журналістка, студент – студентка, аспірант – аспірантка, лікар – лікарка, лаборант – лаборантка, поет – поетеса, дипломник – дипломниця*, так як вони є цілком літературними відповідниками, але зауважує, що фемінітивам віддається перевага в художньому, публіцистичному, розмовному стилях. Відсутні відповідники жіночого роду у всіх складних назвах посад, звань: *головний бухгалтер, віцепрем'єр, старший викладач, статист-дослідник, змінний майстер* (Пономарів, 1999: 156).

Навчальний посібник «Українська мова: офіційно-діловий та науковий стилі» 2024 року

видання Г. В. Гайовича оминає питання щодо введення фемінітивів до офіційно-ділового стилю. І в наведених зразках документів подає назви посад іменниками чоловічого роду:

«Директорові книжкового магазину

«Наукова думка»

п. Марині ЛІСОВІЙ

Шановна Марино Олександрівно!

Надсилаємо Вам плани-проспекти видавничого центру «Наукова думка» на перше півріччя 2024 року. Після ознайомлення з ними Ви можете замовити потрібну для Вас літературу за ціною видавництва...» (Українська мова: офіційно-діловий та науковий стилі, 2024: 156).

Попри те, що директорка магазину жінка, у листі, як бачимо, її посаду названо іменником чоловічого роду. Аналогічні випадки вживання маскулінних іменників на позначення осіб жіночої статі знаходимо і в інших підручниках.

А. Архангельська у своїй монографії наголошує на тому, що за функційно-стилістичними характеристиками фемінітивів розмовний, художній, публіцистичний стилі протиставляються офіційно-діловому. І пояснює, що питання зміни мовної норми стосовно стильового перерозподілу нових фемінітивів є досить гострим на сьогодні, а невизначеність у формах комунікативного етикету (йдеться про звертання до колег-жінок) породжує дисбаланс і дискомфорт (Архангельська, 2019: 113). Разом із тим дослідниця, аналізуючи вживані в науковій комунікації назви жінок за їхніми науковими зацікавленнями та титулами, вченими ступенями, робить висновок, що стилістично коректними є іменники *дисертантка, дослідниця, аспірантка, докторантка* як усталені в мові номінації. А от щодо новітніх, не так давно утворених, застерігає оминати.

Висновки. Підсумовуючи зазначене вище, можемо констатувати, що активність поширення новітніх фемінітивів у сучасній українській мові є цілком виправданою, оскільки вони відбивають процеси гендерної рівності в суспільстві й демонструють поступовий розвиток питомої лексики нашої мови, рух у бік відродження національного. Українська мова має досить гнучку систему словотворчих засобів, що зумовлюють формування фемінітивних одиниць від маскулінних найменувань різного походження й морфологічного складу. І стримувати цей процес немає ніяких підстав. Враховувати треба лише функційно-стильові обмеження, оскільки новітні фемінітиви проходять у своєму закріпленні в мові певний шлях від узусу до норми. Під впливом ЗМІ вони поширюються в мовленні українців, їх активно застосовують і в усній публічній комунікації, уводять в мовленнє-

вий етикет. Зміни смаків носіїв мови позначаються на нормах мовленнєвої культури, проте в офіційно-діловій комунікації, що вирізняється суворістю й стандартизованістю, коректним залишається уживання уже усталених фемінітивів, зафіксованих словниками як нормативні, без маркування «розмовне». Новітні фемінітиви, поступово поширюючись у мові й закріплюючись й її лексиконі, у подальшому мають перспективи застосування й у діловій комунікації, але в генералізувальній функції панівною залишається роль маскулінізмів.

Тож в офіційно-діловому мовленні доречно дотримуватися таких рекомендацій: по-перше, називати посади, професії, звання, незалежно від статі осіб, які їх обійматимуть чи ними оволодіватимуть, маскулінізмами; по-друге, для маркування жіночої статі послуговуватися лише нормативними фемінітивами. Уживання в офіційно-діловому стилі новітніх фемінітивів засвідчує або ж розхитування стилістичних норм української мови або ж, можливо, рух до її перенормування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Архангельська А. *Femina cognita*. Українська жінка у слові й словнику. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2019. 444 с.
2. Брус М. П. Фемінітиви в українській мові: генеза, еволюція, функціонування : монографія. Івано-Франківськ. ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». 2019. 440 с.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. К. ; Ірпін'я : ВТФ «Перун», 2005. 1728 с
4. Гінзбург М. Професійні назви як дзеркало гендерної рівності. *Гуманітарна освіта у технічних вищих навчальних закладах*. 2012. Вип. 24. С. 7-27.
5. Зубков М. Г. Сучасна українська ділова мова. 3-тє вид., доповнене. Харків. 2003. 448 с.
6. Забужко О. *Notre Dame d'Ukraine*: Українка в конфлікті міфологій. 3-є вид., виправл. Київ. 2007. 284 с.
7. Космеда Т. А. Гендерна лінгвістика в Україні: історія, теоретичні засади, дискурсивна практика: [колект. моногр.]. За наук. ред. проф. Т. А. Космеди. Харків: ХНПУ ім. Г. С. Сковороди. Дрогобич. 2014. 472 с.
8. ДК 003:2010 Національний класифікатор України. Класифікатор професій (на зміну ДК 003:2005) // Затв. наказом Держспоживстандарту України від 28.07.2010 № 327
9. Нелюба А. М. Інноваційні зрушення й тенденції в українському жіночому словотворі. *Лінгвістика*. 2011. №2 (23). С. 49-59.
10. Пономарів О. Д. Культура слова: Мовностилістичні поради. Київ. 1999. 238 с.
11. Тараненко О. О. Словотворення української мови в аспекті її сучасних системно-нормотворчих тенденцій (кінець XX – початок XXI ст.). *Мовознавство*. 2015. № 1. С. 3-32.
12. Українська мова: офіційно-діловий та науковий стилі: навчальний посібник. Автор-укладач Г. В. Гайович. Київ. 2024. 227 с.
13. Український правопис. Київ. 2019. 392 с.

REFERENCES

1. Arkhanhelska A. (2019) *Ukrainska zhinka u slovi y slovnyku*. [Ukrainian Woman in the Word and Dictionary] Kyiv: Vydavnychy dim Dmytra Buraho. 444. [in Ukrainian].
2. Brus M. P. (2019) *Feminityvy v ukrainskii movi: heneza, evoliutsiia, funktsionuvannia: monohrafiia*. [Feminities in the Ukrainian language: genesis, evolution, functioning: monograph] Ivano-Frankivsk: DVNZ «Prykarpatskyi natsionalnyi universytet imeni Vasyliia Stefanyka». 440. [in Ukrainian].
3. Hinzburh M. (2012) *Profesiini nazvy yak dzerkalo hendernoi rivnosti*. [Professional titles as a mirror of gender equality] *Humanitarna osvita u tekhnichnykh vyshchyykh navchalnykh zakladakh*. Vyp. 24. 7-27. [in Ukrainian].
4. Zubkov M. H. (2003) *Suchasna ukrainska dilova mova*. [Modern Ukrainian Business Language] 3-tie vyd., dopovnene. Kharkiv. 448. [in Ukrainian].
5. Zabuzhko O. (2007) *Ukrainka v konflikti mifolohii*. [Ukrainian woman in the conflict of mythologies] 3-ye vyd., vypravl. Kyiv. 284. [in Ukrainian].
6. Kosmeda T. A. (2014) *Henderna linhvistyka v Ukraini: istoriia, teoretychni zasady, dyskursyvna praktyka*. [Gender Linguistics in Ukraine: History, Theoretical Foundations, Discursive Practice]. Za nauk. red. prof. T. A. Kosmedy. Kharkiv. KhNPU im. H. S. kovorody. Drohobych. 472. [in Ukrainian].
7. Neliuba A. M. (2011) *Innovatsiini zrushchennia y tendentsii v ukrainskomu zhinochomu slovotvori*. [Innovative shifts and trends in Ukrainian female word formation.]. *Linhvistyka*. №2 (23). 49-59. [in Ukrainian].
8. Ponomariv O. D. (1999) *Kultura slova: Movnostylistychni porady*. [Culture of the Word: Linguistic Stylistic Advice] Kyiv. 238. [in Ukrainian].
9. Taranenko O. O. (2015) *Slovotvorennia ukrainskoi movy v aspekti yii suchasnykh systemno-normotvorchykh tendentsii (kinets XX – pochatok XXI st.)*. [Word Formation of the Ukrainian Language in the Aspect of Its Modern Systemic and Normative Trends (Late XX – Early XXI Centuries)]. *Movoznavstvo*. № 1. 3-32. [in Ukrainian].
10. *Ukrainska mova: ofitsiino-dilovy ta naukovy styli: navchalnyi posibnyk*. (2019) [Ukrainian Language: Official-Business and Scientific Styles: Textbook]. Avtor-ukladach H. V. Haiovych. Kyiv. 227. [in Ukrainian].
11. *Ukrainskyi pravopys*. (2019) [Ukrainian orthography]. Kyiv. 392. [in Ukrainian].